
Aktuální témata evropského integračního procesu

PhDr. Helena Bauerová, Ph.D.

Podmínky splnění kurzu - prezentace

- Student bude prezentovat na zadané téma, které si vybere první hodinu v semestru.
- Seznam témat bude zveřejněn na SISu

Podmínky splnění kurzu - test

- obsahuje otázky vycházející z přednášek a povinné literatury.
- Test bude kombinací otevřených otázek, kde student odpovídá vlastními slovy a otázek, kde bude na výběr několik možností odpovědi
- Text bude písemný ve zkouškovém období

vyučující

- helena.bauerova@mup.cz
- KH vždy ve středu od 9:30-10:30 a ve čtvrtek od 13:20-14:15
- Konzultace je možná kdykoli přes MS Teams po předchozí domluvě

Co to je EU?

□ S čím se dá EU srovnat?

- Stát?

- Federace?

- Mezinárodní organizace

□ Závěr: Sui generis?

□ Základní charakteristiky:

- Delegace pravomoci na nadnárodní úroveň – vznik institucí

- Institucionální trojúhelník – Rada, EK, EP = vyváženost

„Vládnutí“ v EU

- Jakým způsobem se v EU vládne? Má EU svůj vlastní systém vládnutí?
- Na úrovni EU nemáme ani vládu ani opozici srovnatelnou se státní úrovní
- Ale: EU má rozeznatelné vládnoucí instituce

- Dva základní institucionální modely:
  - Mezivládní
  - Nadnárodní

EU Historie v periodách

1) Vytvoření

1951 Pařížská smlouva (ESUO)

1957 Římská smlouva
(Euroatom a EHS)

2) Euroskleroza

1966 Luxemburgská krize

1970s ropná krize

1973 Vstup (Dánsko, Irsko a UK)

1981 Vstup (Řecko)

1986 Vstup (ŠP a PORT)

3) Europeizace a vytváření vnitřního trhu

- 1986 JEA
- 1992 Maastrichtská smlouva
- 1994 Vstup
(RAK, FIN, SW)
- 1999 Amstredamská smlouva

4) Prohlubování integrace - konstitucionalizace

- 2000 Nicejská smlouva
- 2000 Charta základních práv
- 2004 Vstup (CEEC)
- 2004 Návrh smlouvy zakládající ústavu pro Evropu
- 2009 Lisabonská smlouva

Maastrichtská smlouva

EU

První pilíř

**Vnitřní trh
Společné politiky
(zemědělská, soutěžní,
dopravní)
Ekonomická měnová
unie, evropské občanství**

Druhý pilíř

**Společná zahraniční
a bezpečnostní
politika**

**Společný postoj v
mezinárodních
vztazích a zahraniční
politice**

Třetí pilíř

**Spolupráce v oblasti
justice a vnitřních
věcí.**

**Víza, azyl, migrace,
schengen,
organizovaný zločin**

Amsterodamská smlouva

EU

První pilíř

**Vnitřní trh
Viza, azyl, imigrace,
Schengen**

Druhý pilíř

**SZBP
Vysoký představitel
pro SZBP
Evropská
bezpečnostní a
obranná politika**

Třetí pilíř

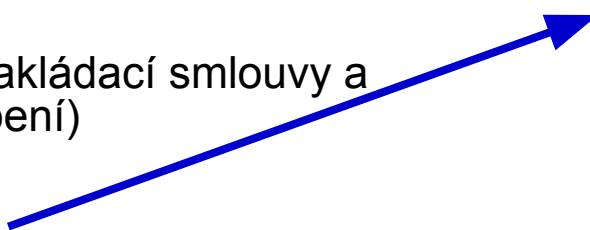
**Policejní a soudní
spolupráce
EUROPOL,
terorismus, drogy,
organizovaný zločin**

EU právo

Acquis communautaire

Zdroje evropského (EU) práva

- Obecné právní zásady
- Mezinárodní smlouvy závazné pro EU
- Primární právo (zakládací smlouvy a dohody o přistoupení)
- Sekundární právo
- Rozsudky ESD

Konvence (Smlouvy EU)
Konvence (Smlouvy ES)
Regulace
Nařízení
Rámec rozhodování
Rohodnutí
Principy a obecné přístupy
Společné strategie
Akce
Společný postoj
Doporučení
Názory

Přímý účinek (zákony zemí)
Nadřazenost vlivu (vyšší zákony)

EU jako „super“stát

□ Není, proč?

- Rada – sdílí legislativní autoritu s přímo voleným Parlamentem
- Parlament neurčuje strukturu vlády
- Neexistuje vláda srovnatelná s tou národní
- Evropský soudní dvůr – srovnatelný s národním systémem

- Extra: Komise: quasi-výkonné pravomoci, právo iniciativy

EU – Federální stát nebo mezinárodní organizace?

Tradiční federální státy

A) Exekutiva

Politická

Vláda

Administrativní

Veřejná správa

B) Legislativa

státy

Senát

obyvatelé

Dolní komora

C) Soudní moc

Ústavní soud
soudy

EU

A) Exekutiva

Politická

Komise
Evropská rada

Administrativní

Komise

B) Legislativa

státy

Rada

lidé

Parlament

Soudní moc

Evropský soudní dvůr (ECJ)
Soud první instance (CFI)

EU je více podobná federaci než mezinárodním organizacím, např. OSN, NATO, OECD, NAFTA, MERCOSUR, EEA, CoE, ILO, ISSA,...
(zdroj: College of Europe, 2008)

Lisabonská smlouva

Budoucí směřování EU:

- Lepší rozdělení a definování kompetencí EU
  - Zjednodušení právních nástrojů EU
  - Více demokracie, transparentnosti a efektivnosti
  - Ústavní uspořádání EU – zjednodušení smluv
-
- Hlavním iniciátorem Německo
  - V prosinci byla podepsána reformní smlouva – Lisabonská
  - Proti dohodě Irové
  - Proti listině – Václav Klaus

Lisabonská smlouva

- pozměnila stávající smlouvy
- V platnosti zůstaly dvě smlouvy: Smlouva o EU a Smlouva o založení ES.
- Tvoří ji dvě části: – jedna obsahuje změnu obsahu Smlouvy o EU a Smlouvy o ES a její přejmenování na Smlouvu o fungování EU
- Vyhnula se používání kontroverzních názvů – prezident, ústava apod.
- Součástí je **Listina základních práv a svobod** – přijata již 2000

Rozdělení pravomocí po Lisabonu

- **Výlučné pravomoci**

- celní unie
- stanovení pravidel hospodářské soutěže nezbytných pro fungování vnitřního trhu
- měnová politika pro členské státy, jejichž měnou je euro
- zachování biologických mořských zdrojů v rámci společné rybářské politiky
- společná obchodní politika

Rozdělení pravomocí po Lisabonu

- **Sdílené pravomoci**
- členské státy je vykonávají v rozsahu, v jakém je nevykonala EU
  - vnitřní trh
  - sociální politika
  - hospodářská, sociální a územní soudržnost
  - zemědělství a rybolov, vyjma zachování biologických mořských zdrojů
  - životní prostředí
  - ochrana spotřebitele
  - doprava
  - transevropské sítě
  - energetika
  - prostor svobody, bezpečnosti a práva
  - společné otázky bezpečnosti v oblasti veřejného zdraví
  - činnost v oblasti výzkumu, technologického rozvoje a vesmíru
  - společná politika v oblasti rozvojové spolupráce a humanitární pomoci

Rozdělení pravomocí po Lisabonu

- podpůrné, koordinační a doplňkové pravomoci:
  - ochrana a zlepšování lidského zdraví
  - průmysl
  - kultura
  - cestovní ruch
  - všeobecné vzdělávání, odborné vzdělávání, mládež a sport
  - civilní ochrana
  - správní spolupráce

EU Politiky – pravomoce

Exkluzivní	Sdílené	Doplňkové
Patřící pouze ES	ES a ČS může adoptovat politiku, členský stát může konat pokud ES nepřišla s legislativou	ES může pouze doplňovat aktivity ČS;
Celní unie Soutěžní politika Monetární politika Rybolovná (pouze - mořské biologické rezervy a jejich ochrana) Společná obchodní politika	Vnitřní trh Socialní politika Koheze Zemědělství Životní prostředí Ochrana spotřebitele Transport a sítě Veřejné zdraví R&D	Ochrana zdraví průmysl Kultura Turistika Vzdělávání Mládež Sport
Doplňující		
SZBP, policejní a soudní spolupráce koordinace ekonomických a zaměstnaneckých politik		

Změny po Lisabonu I.

- **princip oboustranné flexibility**
- Jednotné používání termínu Unie
- EU má právní subjektivitu
- – zavedla dvě nové funkce – **stálý předseda ER a vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku**

Předseda ER a Vysoký představitel

- Předseda ER volen Evropskou radou kvalifikovanou většinou na 2,5 roku
- Zastupuje Unii v záležitostech týkajících se SZBP
- První předseda Herman von Rompuy

- Vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku
  - slučuje dosavadní funkci vysokého představitele pro SZBP a předsedu Rady pro všeobecné záležitosti a vnější vztahy a komisaře pro vnější vztahy
  - jmenován ER kvalifikovanou většinou, jeho jmenování musí být schváleno předsedou EK
  - První Vysokou představitelkou Catrin Ashton
  - 2011 zřízen Evropský útvar pro vnější činnost

Změny po Lisabonu II.

- změnila složení EP – počet členů EP má být snížen ze 785 na 751 =
Minimální počet na jednu zemi je 6 poslanců a maximální je 96
- Posílena role národních parlamentů - Národní parlamenty mají 8 týdnů od zaslání návrhu na to, aby posoudily jeho soulad s principem subsidiarity
- Mechanismus posílené spolupráce v oblasti justiční a policejní spolupráce
- Co členský stát to jeden zástupce v EK
- Předseda EK může odvolávat členy EK

Změny po Lisabonu III.

- Změna v hlasování kvalifikovanou většinou v Radě od 1.11.2014
- **Hlasování v Radě dnes:**
  - Ke schválení návrhu Komise je v současnosti potřeba 255 vážených hlasů.
  - Pokud Rada nerozhoduje na návrh Komise, vyžaduje se, aby tento minimální počet hlasů reprezentoval alespoň dvě třetiny členských států.
  - Každý stát může navíc požádat o přezkoumání, zda členské státy tvořící kvalifikovanou většinu zastupují alespoň 62 procent celkové populace EU.
- **Hlasování od listopadu 2014**
  - Kvalifikovaná většina zahrnuje 55% členů Rady zastupujících členské státy a tito musí představovat nejméně 65% obyvatel EU.
  - Pokud jedná Rada o návrhu, který ji nepředložila EK nebo vysoký představitel pak musí kvalifikovanou většinu tvořit nejméně 72% členů Rady a 65% obyvatel EU z těchto států.
  - od 1. listopadu 2014 do 31. března 2017, kdy mohou členové Rady požádat, aby dané rozhodnutí bylo přijato kvalifikovanou většinou na základě současného systému vážených hlasů.

Změny po Lisabonu IV.

- komunitarizace III. pilíře – přesun agendy justiční a policejní spolupráce v trestních věcech do I. pilíře
- řádný legislativní proces/postup
- Byla zrušena pilířová struktura
- V justičních věcech je zaveden mechanismus záchranné brzdy
- Společná bezpečnostní a obranná politika
- Vznikla Evropská občanská iniciativa
- Právo vystoupit z EU

Vystoupení z EU I.

- Článek 50
- Stát informuje Evropskou radu
- Jednání o řádném vystoupení musí být ukončeno do dvou let od aktivace článku
- stanovená dvouletá lhůta nemusí být definitivní. Spojené království aktivovalo článek 50 dne 29. března 2017, čímž byl stanovený konečný termín pro vyjednávání na 29. března 2019 - Spojené království požádalo o tři prodloužení - vystoupení až 31. ledna 2020

Vystoupení z EU II.

- Vyjednávají tým EU a vystupujícího státu – cíl dosáhnout dohody
- Dohoda o vystoupení schválena prostou většinou Evropským parlamentem a Radou (kvalif. většina)
- Dohoda musí být ratifikována i vystupujícím členským státem podle jeho vlastního ústavního pořádku.
- Vystoupit z EU tedy může každý členský stát bez jakýchkoliv podmínek

BREXIT – historické souvislosti

- Vstup 1973
- Návratnost britského příspěvku do společného rozpočtu – největší výdaje do rozpočtu ES
- zpět z rozpočtu mohla odčerpat jen velmi malé procento svého vkladu
- Slabý zemědělský sektor
- Nástup Labour party 1974 – vyhlášení referenda o vystoupení z ES
- 1975 - nadpoloviční většina hlasujících v referendu vyslovila souhlas s pokračováním členství Velké Británie v ES
- Margaret Thatcherová - summitu ve Fontainebleau v roce 1984 = kompromis v otázce financování
- 66 % britského příspěvku do společného rozpočtu se vrátí zpět do země.

Britské výjimky

- otázka autonomní kontroly měnové politiky a trvalé výjimky v oblasti přijetí společné měny.
- Od roku 2000 se země sice zapojila do Schengenského informačního systému, nicméně ponechala si statut quo a zachovala kontroly při vstupu do země
- vyjednala možnost požadovat legislativní výjimky v oblasti spravedlnosti a vnitřních záležitostí
- Výjimka ze začlenění Listiny základních lidských práv EU do primárního práva - Evropský soudní dvůr tedy v této oblasti nemůže vyhodnotit rozpor mezi vnitrostátním právním systémem a Chartou

Důvody vystoupení z EU

- Skepse vůči integraci jako takové
- Vliv vnitropolitické situace
- 2010 nástup Konzervativní strany k moci - David Cameron
  - zdrženlivý postoj a brojila proti zavádění vlastních zdrojů EU a zvyšování unijního rozpočtu.
  - revize Lisabonské smlouvy
- Strany nezávislosti Spojeného království - roce 2014 uspěla ve volbách do EP a obsadila téměř třetinu britských křesel v Parlamentu
- Nigel Farage – vstup do Dolní komory parlamentu v GB – heslo Vote Leave

Důvody vystoupení z EU

- **Parlamentní volby 2015 – slib** pokud Konzervativní strana zvítězí ve volbách, dojde k vypsání referenda o setrvání země v EU
- Referendum -23. června 2016
- Požadavky GB vůči EU :
  - požadavek na možnost nepodílet se na postupujícím prohlubování integrace
  - požadavek na možnost přezkumu legislativních návrhů zemí eurozóny i pro země stojící mimo ni
  - otázka migrace a nastavení takových regulativ pracovní migrace, aby nedocházelo k omezení pracovních příležitostí pro domácí uchazeče

referendum

- 51,9 % hlasů britská veřejnost vyjádřila odhodlání opustit EU, čímž zároveň vyslovila mandát premiéru Davidu Cameronovi k spuštění kroků nutných k realizaci tohoto rozhodnutí
- Vzhledem k tomu, že Cameron vnímal výsledek referenda jako selhání – rezignace na post premiéra
- Nástup nové premiérky - Theresa Mayová

Jednání po referendu I.

- řešení přeshraničního režimu na hranici Irské republiky a Severního Irska
- Irsko a koaliční ulsterští unionisté (koalici premiérky Mayové) žádali po vládě ponechání statusu quo ve věci přeshraničního režimu a zachování volného pohybu osob a zboží
- takový požadavek pro stoupence tvrdého brexitu z řad Konzervativní strany nepřijatelný
- Nešlo řešit situaci norským modelem
- Norsko je členem Evropského hospodářského prostoru - je oprávněno obchodovat na jednotném evropském trhu výměnou za příspěvek do společného rozpočtu EU.
- Norsko - je však vázáno povinností uznávat unijní normy pro zboží a další dílčí právní předpisy = toto nebylo pro GB akceptovatelné

Jednání po referendu II.

- **Ve vládě GB** se střetávaly názory stoupců radikálního přerušení vzájemných vztahů (tvrdého brexitu) v čele s tehdejším ministrem zahraničí Borisem Johnsonem a křídla hledajícího vzájemný kompromis
- návrh dohody s evropskou sedmadvacítkou byl 3x odmítnut, což vedlo k nutnosti podání žádosti o prodloužení lhůty pro odchod z britské strany
- Účast ve volbách do EP v 2019 - potvrdily odvrát veřejnosti do premiérky = rezignovala
- Nový premiér Boris Johnson
- Po předčasných volbách 2020 posílala konzervativní strana = schválení dohody o vystoupení
- Po 31. lednu 2021 nastalo přechodné období - sjednány finální obrysy vzájemného uspořádání vztahů
- Výsledná dohoda - 24. prosince 2020 a k 2. lednu 2021 ukončeno přechodné období

Obsah vzájemné dohody mezi EU a Velkou Británií

- 4 klíčové pilíře
- **1. oblast svobodného, spravedlivého a udržitelného obchodu**
  - potvrzuje existence dvou separátních trhů zánik logiky volného pohybu osob, zboží, kapitálu a služeb
  - Británie tak opouští jednotný trh i celní unii a není nadále vázána dohodami dosaženými EU a jejími členskými státy
- **2.** propojenost a udržitelnost v klíčových oblastech dopravy, energetiky, či rybolovu
  - Nevylučuje se však tématická spolupráce v tématech, na nichž panuje vzájemná shoda, jako například oblast společných plánů v oblasti boje proti změnám klimatu, či otázce mírového využívání jádra
- **3.** oblast bezpečnosti občanů, kdy se obě strany zavazují k ochraně základních lidských práv, informační spolupráci a součinnosti britských bezpečnostních složek s Eurojustem a Europolem
- **4.** řízení samotné dohody a vytvoření platformy pro její fungování a vynutitelnost

Obsah vzájemné dohody mezi EU a Velkou Británií

- Dohoda tak vyvazuje Velkou Británii z Unijního právního rámce, což je jeden z nejzásadnějších efektů, po němž stoupenci brexitu volali
- Oblasti je třeba upravit zvláštními, bilaterálními dohodami – např. vzájemné uznatelnosti profesní kvalifikace
- Británie již nadále nebude přispívat do společného rozpočtu EU
- nicméně zůstává nutnost zdanění (v případě hodnotnějšího zboží i proclení) zboží při přechodu vzájemných hranic
- V případě obchodu mezi Severním Irskem a EU k vzájemnému zdanění nedochází, což je dáno vyjednáváním dohody ve věci tzv. **Severoírského protokolu**
- Nepodílí se dále na Erasmu

Protokol o Irsku a Severním Irsku I.

- hranice mezi Irskou republikou, jež zůstává členem EU, a Severním Irskem, součástí Spojeného království.
- Zachování co nejhladšího přeshraničního režimu se stalo předmětem řady vyjednávání
- Narůstá kritika byrokratické zátěže související s požadavky na certifikaci zboží a samotnou nutnost uplatňovat ve své zemi hraniční kontroly, navíc pod dohledem unijních orgánů
- EU však argumentuje neochotou Británie aplikovat sjednané zásady do praxe v zájmu plynulosti těchto toků
- Odkazuje se často na zachování mírové koexistence na ostrově, který byl až do konce 90. let zpochybňován léty trvajícím střety mezi severoirskými protestanty a irskými katolíky

Protokol o Irsku a Severním Irsku II.

- snaha vytvořit platformu úpravy vzájemných vztahů tak, aby se zamezilo vzniku “tvrdé” hranice na irském ostrově
- Severní Irsko se tak v rámci dohody zavázalo k respektování vybraných zásad týkajících se jednotného trhu a celní unie EU.
- Primárně se jedná o oblast zboží vstupujícího na trh ze strany zemí mimo EU, včetně Velké Británie
- zboží podléhá kontrolám a proclení, s výjimkou zboží, které je zpracováno přímo v Severním Irsku a nehrozí tak jeho vstup na společný trh.
- Významná pravomoc v oblasti kontroly byla též udělena regionálnímu parlamentu, Shromáždění Severního Irska, jež získalo pravomoc každé čtyři roky hlasovat o pokračování uplatňování zásad protokolu, případně jejich úpravě. V případě nesouhlasného vyjádření Shromáždění by pak došlo, po dvouleté lhůtě, k ukončení platnosti tohoto nařízení

Odchod z EU jako win-win??

- Unie vystoupením GB ztratila partnera, který má stálé členství v Radě bezpečnosti OSN; mezinárodně politický vliv GB; má silné vojenské zázemí a vlastní jaderné zbraně, byla významným dárcem do fondů rozvojové pomoci
- GB se již nemůže podílet na integraci a mít z ní profit.
- Je třeba dojednat nové bilaterální dohody
- Odešel jeden z čistých přispěvatelů do společného rozpočtu
- Zmenšil se počet obyvatel EU o 13 %

Budoucí vývoj

- Počátkem roku 2022 vstoupila v platnost dohoda o vzájemném obchodě a spolupráci mezi EU a Spojeným královstvím
- vytváří prostor pro volný trh se zbožím a částečný přístup na trh se službami
- možnost participace Británie na vybraných unijních programech
- Jinak však země zůstává mimo rámec unijního práva, jednotného trhu, nebo celní unie a mimo jiné také vyžaduje certifikaci původu zboží, jež přichází na společný trh z Velké Británie
- GB zažívá výkyvy v ekonomické výkonnosti.
- Meziroční propady se však zmenšují, přičemž nejhorší, téměř 10 % zaznamenala země v roce 2019.
- Britský sektor průmyslu a služeb čelí nedostatku pracovních sil způsobeným odchodem pracovníků z unie a ztíženou legislativou pro vzájemný obchod mezi ostrovní zemí a EU

Nejnovější změny

- Na konci února 2023 se EU a GB dohodly na změně brexitové dohody
- Windsorský rámec
  - omezení bariér pro vývoz zboží z Anglie, Walesu a Skotska do Severního Irsku
  - Zboží určené pro Severní Irsko bude cestovat zeleným pruhem, červený pruh bude určen pro zboží, u něhož hrozí, že se dostane do EU
  - potraviny vyrobené podle britských pravidel nemohly být zasílány a prodávány v Severním Irsku
  - Medikamenty schválené pro použití britským regulačním orgánem pro léčivé přípravky budou automaticky dostupné v každé lékárně a nemocnici v Severním Irsku

Cesta k Brexitu

- <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/3041381-cesta-k-brexitu-exkluzivni-do-kument-zpravodaje-ct-mapuje-britske-odchazeni-z-unie>

Výstup z EU???

- Jaké výhody přináší integrační proces???

Úvahy o vystoupení z EU

- Nevýhody plynoucí z integrace v rámci EU?

Eurozóna

- Vznikla v roce 1999 vytvořením Evropské centrální banky a bezhotovostně se používá euro
  - Belgie, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko a Španělsko
- 2002 zavedení jednotné měny euro – reálné platidlo
- 2001 vstoupilo Řecko
- 2007 Slovinsko
- 2008 Kypr a Malta
- 2009 Slovensko
- 2011 Estonsko
- 2014 Lotyšsko
- 2015 Litva
- 2023 Chorvatsko

Eurozóna 2023

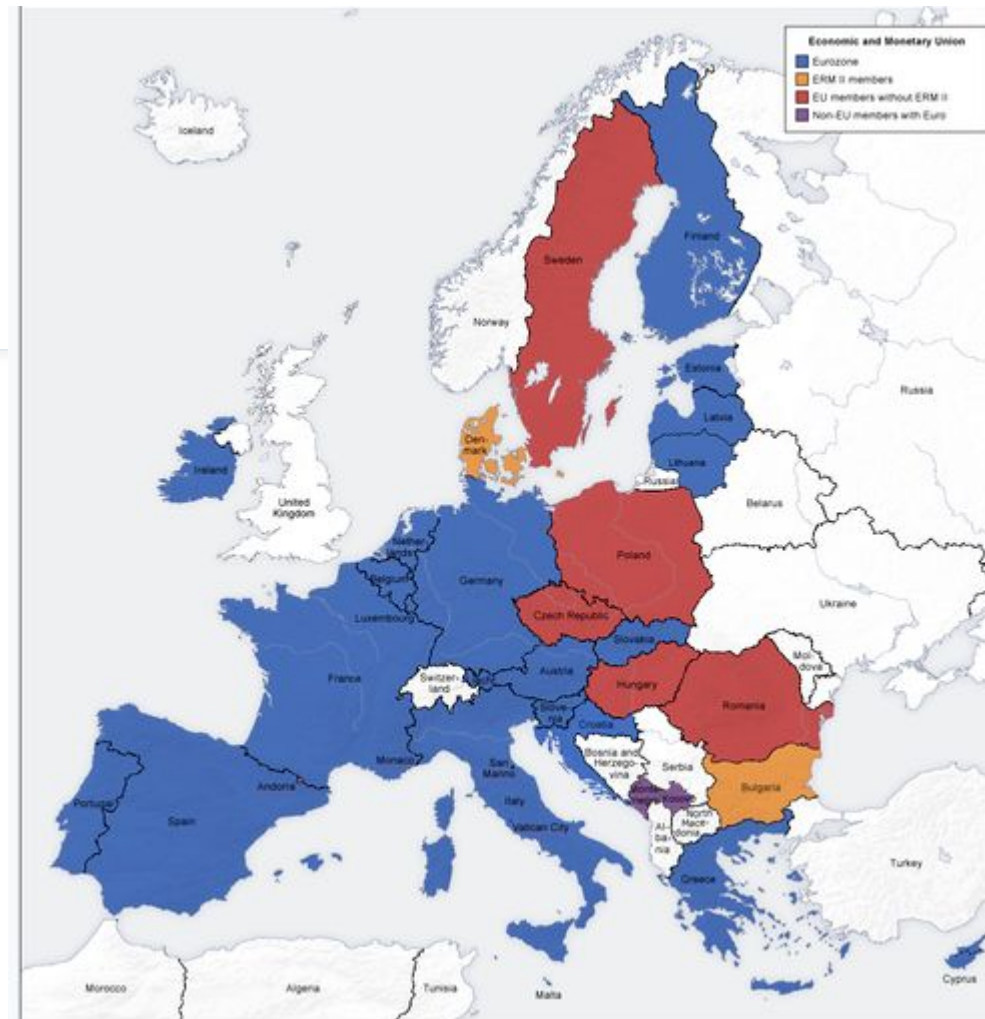
- k datu 1. ledna 2020 přistoupil:

Francouzská Guyana,

Guadeloupe, Martinik,

Réunion, Mayotte, Svatý Martin,

Azory, Madeira a Kanárské ostrovy

Mimo eurozónu – ČR, Maďarsko, Polsko, Bulharsko a Rumunsko, Švédsko

Země v eurozóně

- Mimo eurozónu stojí: Bulharsko, Česko, Dánsko, Maďarsko, Polsko, Rumunsko, Švédsko
- Trvalou výjimku má: Dánsko
- Euro používají bez dohody s EU: Andorra, Černá Hora a Kosovo
- Používají euro s dohodou s EU: Monako, San Marino a Vatikán
- zámořská území používají euro: Francouzská Guyana, Guadeloupe, Martinik, Réunion, Saint-Barthélemy a Saint-Martin, Azory a Madeira, Kanárské ostrovy, Ceuta a Melilla
- Země jejichž měna je vázaná na euro: Bulharsko, Dánsko, Estonsko, Litva, Lotyšsko

Konvergenční kritéria - „maastrichtská kritéria“.

- Všechny členské státy s výjimkou Dánska mají povinnost euro po splnění uvedených kritérií přijmout a připojit se tak k eurozóně.
- Zda daná kritéria stát splňuje či nikoli společně posuzuje EK a Evropská centrální banka.

Konvergenční kritéria I.

- **Kritérium cenové stability** znamená, že členský stát vykazuje dlouhodobě udržitelnou cenovou stabilitu a průměrnou míru inflace, sledovanou během jednoho roku před šetřením, která nepřekračuje o více než 1,5 procentního bodu míry inflace těch – nanejvýše tří – členských států, které dosáhly nejlepších výsledků v oblasti cenové stability. Inflace se měří pomocí harmonizovaného indexu spotřebitelských cen (HICP).

Konvergenční kritéria II.

- **Kritérium dlouhodobě udržitelného stavu veřejných financí** znamená, že na danou zemi se nevztahuje rozhodnutí o nadměrném schodku. Kritérium má dvě části:
- **kritérium veřejného deficitu** znamená, že poměr plánovaného nebo skutečného schodku veřejných financí k hrubému domácímu produktu v tržních cenách nepřekročí 3 %, kromě případů, kdy buď poměr podstatně klesl, nebo se neustále snižoval, až dosáhl úrovně, která se blíží referenční hodnotě, anebo překročení nad referenční hodnotu bylo pouze výjimečné a dočasné a poměr zůstává blízko k referenční hodnotě. Veřejný deficit znamená deficit, vztahující se k ústřední vládě včetně regionálních a místních úřadů a fondů sociálního zabezpečení, s výjimkou komerčních operací, definovaných v Evropském systému makroekonomických účtů.
- **kritérium veřejného dluhu** znamená, že poměr veřejného dluhu v tržních cenách k hrubému domácímu produktu nepřekročí 60 %, kromě případů, kdy se poměr dostatečně snižuje a blíží se uspokojivým tempem k referenční hodnotě. Veřejný dluh znamená hrubý úhrn dluhů v nominálních hodnotách na konci roku, konsolidovaných uvnitř a mezi jednotlivými odvětvími státního sektoru.

Konvergenční kritéria III.

- **Kritérium stability kurzu měny a účasti v ERM II** znamená, že členský stát dodržoval normální rozpětí, která jsou stanovena mechanismem směnných kurzů Evropského měnového systému, bez značného napětí během alespoň dvou posledních let. Zejména by pak země neměla z vlastní iniciativy devalvovat bilaterální směnný kurz domácí měny vůči měně kteréhokoliv jiného členského státu (po zavedení eura vůči euru).

Konvergenční kritéria IV.

- **Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb** znamená, že v průběhu jednoho roku před šetřením průměrná dlouhodobá nominální úroková sazba členského státu nepřekračovala o více než 2 procentní body úrokovou sazbu těch – nanejvýše tří – členských států, které dosáhly nejlepších výsledků v oblasti cenové stability. Úrokové sazby se zjišťují na základě výnosů dlouhodobých státních dluhopisů nebo srovnatelných cenných papírů.

Evropský mechanismus směnných kurzů II – ERM II.

- Vznikl 1999
- Země zapojené do ERM II musí kurzy svých měn udržovat v povoleném maximálním fluktuačním pásmu 15 % od stanoveného středního kurzu k euru
- Pro dánskou korunu však bylo stanoveno ještě užší fluktuační pásmo $\pm 2,25$ %.
- Alespoň dvouleté setrvání v ERM II za výše uvedených podmínek je jedním z konvergenčních kritérií, jejichž splnění je nutnou podmínkou pro přijetí země do eurozóny

ERM II k lednu 2023

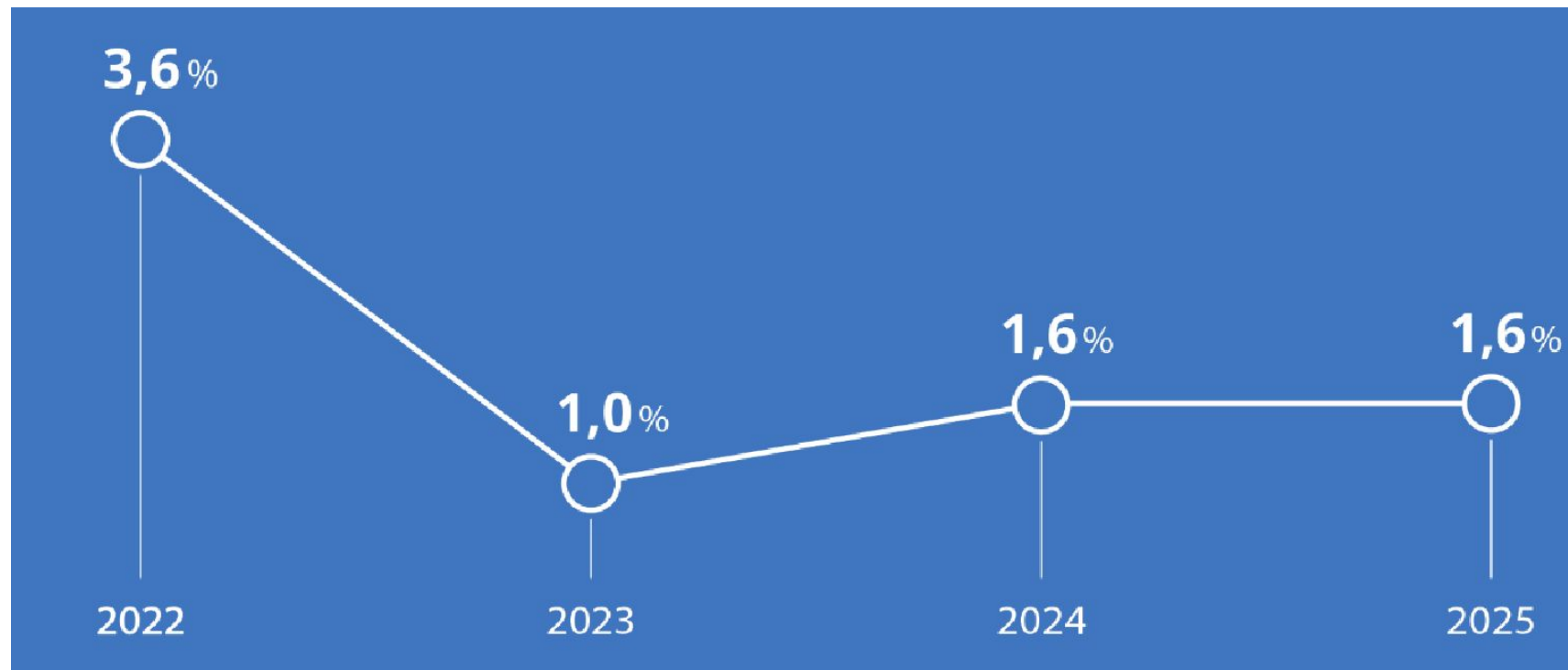
Stát	Datum vstupu do ERM II	Národní měna		Centrální parita		Flukтуаční pásmo
		název	zkratka	platnost od	kurz k euru	
 Dánsko	1. ledna 1999 ^[1]	koruna	DKK	1. ledna 1999	7,46038	± 2,25 % ^[2]
 Bulharsko	10. července 2020	lev	BGN	1999 ^[3]	1,95583	± 15 %

Digitální euro –plány do budoucna

- elektronický platební prostředek, který by mohl použít kdokoli v eurozóně v maloobchodních platbách
- Digitální měna ECB
- reaguje na rostoucí poptávku po bezpečných a důvěryhodných elektronických platbách
- záruka stability platebních a měnových systémů.
- posílilo měnovou suverenitu eurozóny a podpořilo hospodářskou soutěž a efektivitu v evropském platebním sektoru.
- Prozatím ve fázi zkoumání do října 2023 – zkoumá se dopad na vnitřní trh

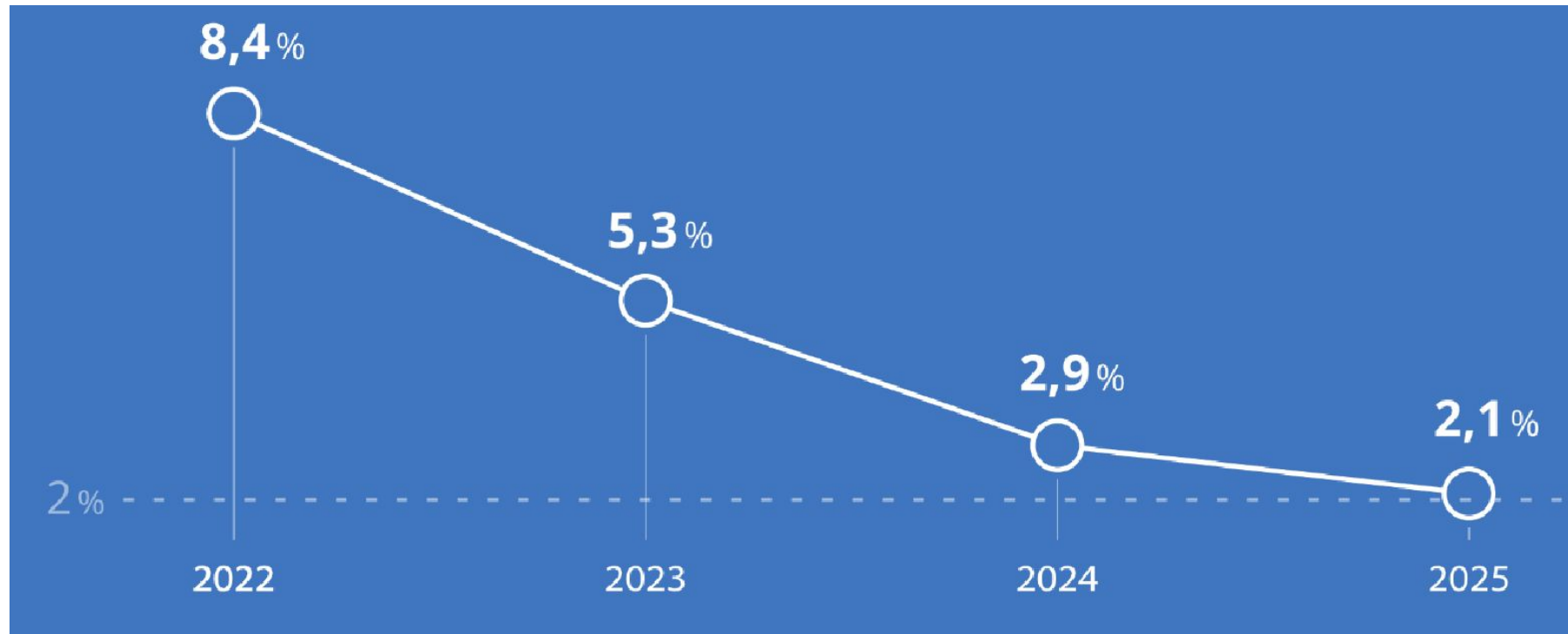
Ekonomický růst eurozóny

- Ekonomika je slabá
- Ekonomickou nejistotu zvyšuje napětí na finančních trzích

Eurozóna projekce inflace

- hlavním cílem měnové politiky udržovat ceny na stabilní úrovni, tzn. udržovat míru inflace ve střednědobém horizontu na úrovni 2 %
- Vývoj je však nejasný a nestabilní

Politika rozšiřování

- 6 zakládající zemí:

- Itálie, Německo, Francie, Belgie, Lucembursko, Nizozemí

- 1973 Dánsko, Irsko, GB
- 1981 Řecko
- 1986 Španělsko a Portugalsko
- 1995 Rakousko, Finsko a Švédsko
- V roce 2004 10 zemí – L-L-E, Polsko, ČR, Slovensko, Maďarsko, Slovinsko, Malta, Kypr
- 2007 Rumunsko, Bulharsko
- 2013 Chorvatsko

Zásady vstupu do EU

- Smlouva o EU
- Kodaňská kritéria
- Proces rozšíření - prostor na to, aby v případě vstupu byly připraveny plnit povinnosti členské země
- Proces stabilizace a přidružení - přiblížit potenciální kandidátské země se zeměmi EU

Zásady vstupu do EU II.

- předložit kandidaturu Radě
- Rada informuje EP a národní parlamenty členských zemí
- konzultace mezi Radou a Komisí
- EP většinou svých členů kandidaturu schvaluje
- Rada musí o přistoupení rozhodnout jednomyslně

Zásady vstupu do EU III.

- Podmínky přistoupení jsou předmětem dohody mezi členskými zeměmi a kandidátskou zemí
- dohoda podléhá ratifikace ve všech státech
- Rozhovory zahájeny až po splnění kodaňských kritérií

Kodaňská kritéria

- Přijata 1993
- Doplněna na summitu v Madridu 1995
- Tři kritéria
  - Politické: stabilní instituce garantující demokracii, právní stát a lidská práva
  - Ekonomické: fungující tržní hospodářství, schopnost odolat konkurenci i tlakům z EU
  - Právní: přijmout legislativu EU a hlavní cíle EU

Jednání o přistoupení

- Základ procesu přistoupení
- Zavádění unijního práva
- Je individuální

Rámec pro přistoupení

- Zásady a postupy jednání
- Dílčí body, o kterých má být jednáno, např. finanční perspektivy, výjimky, ochranná opatření ve zvl. oblastech, např. volného pohybu osob či zemědělské politice
- Politické a hospodářské reformy
- Výsledek jednání, který však není stanoven a nemusí být naplněn
- Cíl jednání a tím je přistoupení do EU

Dílčí kapitoly přístupového jednání

- Volný pohyb zboží
- Volný pohyb pracovníků
- Právo usazování a volný pohyb služeb
- Volný pohyb kapitálu
- Zadávání veřejných zakázek
- Právo obchodních společností
- Právo duševního vlastnictví
- Politika hospodářské soutěže
- Finanční služby
- Informační společnost a média
- Zemědělství
- Bezpečnost potravin, veterinární a fytosanitární politika
- Rybolov
- Dopravní politika
- Energetika
- Daně
- Hospodářská a měnová politika
- Statistika
- Sociální politika a zaměstnanost
- Podniky a průmyslová politika
- Transevropské sítě
- Regionální politika a koordinace strukturálních nástrojů
- Soudnictví a základní práva
- Spravedlnost, svoboda a bezpečnost
- Věda a výzkum
- Vzdělávání a kultura
- Životní prostředí
- Ochrana spotřebitele a zdraví
- Celní unie
- Vnější vztahy
- Zahraniční, bezpečnostní a obranná politika

Jednání o kapitolách

- Plnění kritérií, tzv. benchmarky – ustaveny po uzavření dílčí kapitoly
- Návrh společného postoje EU
  - Ten vypracuje EK a přijímá Rada
  - Jednání zastaveno z podnětu EK nebo členského státu
  - Uzavření všech kapitol – konec procesu přiblížení

Proces přistoupení

- Zahájen uzavřením dohody – smlouvy o přistoupení mezi členskými zeměmi a kandidátskou zemí
- Definitivně rozhoduje Rada – jednomyslně
- Stanoviska EK a souhlas EP

Smlouva o přistoupení

- Výsledek jednání o přistoupení, podmínky přistoupení, dílčí odkladná opatření, kde je nutné ještě prohloubení
- Přizpůsobení orgánů a smluv, rozdělení hlasů při hlasování v Radě a EP; počet poslanců v EP, členů ve Výboru regionu atd.
- Datum přistoupení

Nástroje procesu přistoupení

- **Předvstupní strategie**
- **Dvoustranné dohody**
- **Dialogy týkající se politiky hospodářství**
- **Přístupová partnerství**
- **Národní programy pro přijetí evropského práva**
- **Účast na programech, agendách a výborech EU**
- **Sledování komisí**

Předvstupní finanční pomoc

- Podporuje:
  - Reformy institucí a zavedení nezbytné infrastruktury
  - Regionální s přeshraniční spolupráce
  - Regionální rozvoj
  - Přípravu na účast ve strukturálních fondech EU

Nástroj předvstupní pomoci

- NPP
- 2007-2013 – 11,6 miliardy Euro
- Pro země co zahájily jednání o vstupu do EU
- Vznikl 2006
- Rozlišuje mezi kandidátskou zemí a možnou kandidátskou zemí

Složky NPP

- Složka pro pomoc při transformaci a budování institucí
- Složka pro přeshraniční spolupráci
- Pouze pro kandidátské země je určena:
  - Regionální rozvoj
  - Rozvoj lidských zdrojů
  - Rozvoj venkova

Alternativy pomoci v rámci NPP

- Investic, veřejných zakázek a grantů
- Správní spolupráce za pomoci vyslání odborníků
- Účast na programech nebo činnostech Společenství
- Opatření na podporu postupu provádění a řízení programů
- Rozpočtová podpora

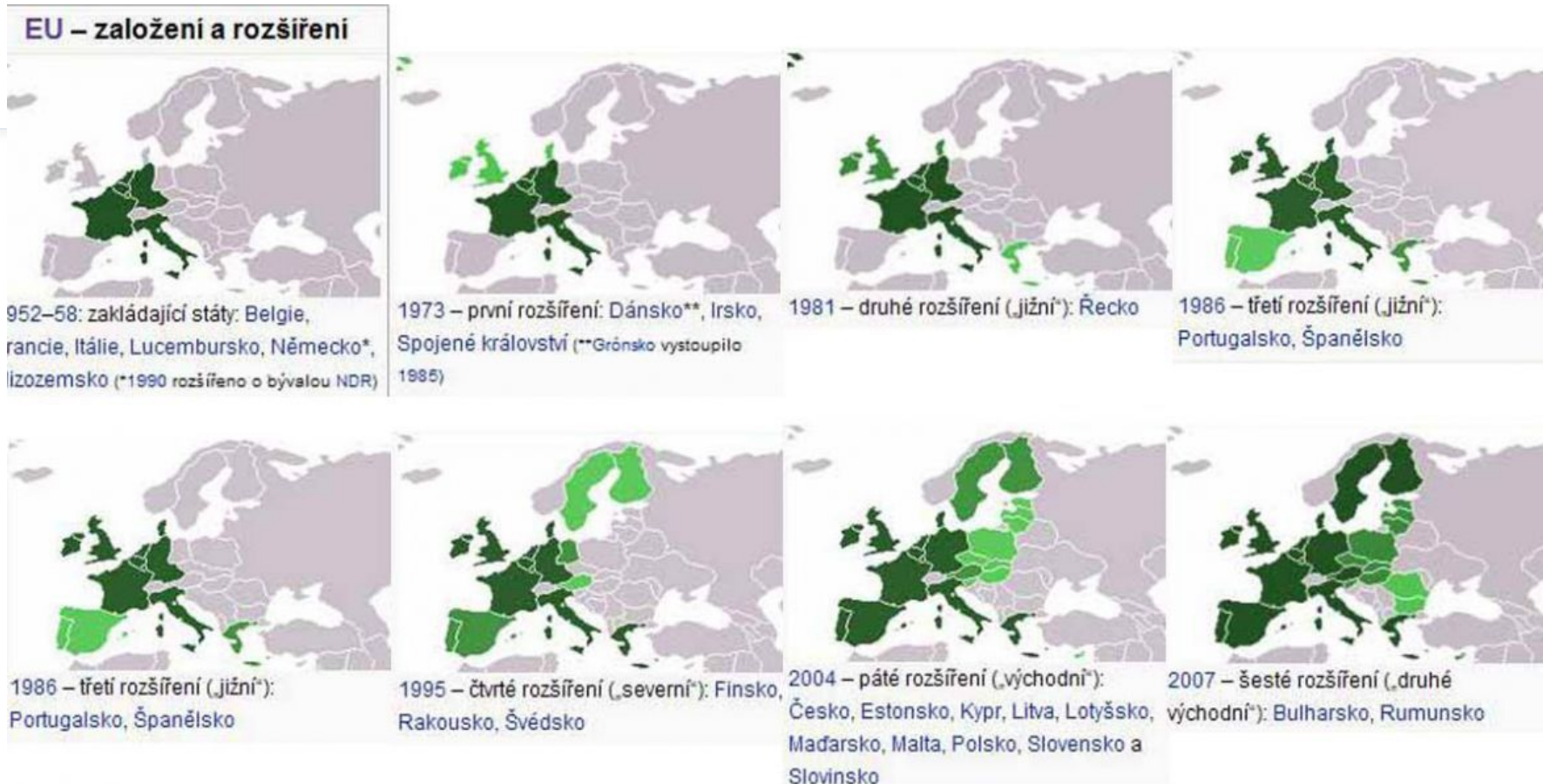
Kandidátská a potenciálně kandidátská země

- Kandidátské země – Makedonie, Turecko, Albánie, Island, Černá Hora a Srbsko a Bosna a Hercegoviny
- Možné kandidátské země Kosovo.

Shrnutí procesu rozšiřování

- Nejprve je zemi nabídnuta perspektiva členství. V okamžiku, kdy je tato země připravena, je jí nabídnut status kandidátské země
- Země získá status kandidátské země pro členství v EU. V tomto kroku však nemusí být zahájena jednání
- Zahájení formálních jednání o členství v EU. V této fázi probíhají reformy spojené s přijímáním legislativy EU
  - Pokud jsou tyto tři kroky splněny, je možný vstup do EU, ale musí s tím souhlasit stávající členské státy EU.

Rozšiřování EU 1952-2007

28. členský stát Chorvatsko od 2013

Kandidátské a potenciálně kandidátské země

- Kandidátské země:

- Turecko, Severní Makedonie, Srbsko, Černá Hora, Albánie
- Island – stáhl žádost o členství

- Potenciálně kandidátské:

- Bosna a Hercegovina, Kosovo

Stupně integrace

- Nejprve vznikne **oblast preferenčního obchodu**, kde jsou např. stanoveny nižší celní sazby mezi určitými státy
- Následuje **zóna volného obchodu**. Ta funguje již bez vnitřních celních sazeb u vybraného nebo veškerého zboží, na kterém se státy dohodnou. Např. EFTA v roce 1959.
- **Celní unie** – ta znamená harmonizaci vnějších celních sazeb vůči třetím státům a také společnou obchodní politiku. Vznikla původně již mezi zeměmi Beneluxu v roce 1948.
- **Jednotný trh** – ten již zahrnuje společné právní předpisy, jež se váží na výrobky a volbný pohyb zboží, služeb, osob a kapitálu i pracovních sil.
- **Hospodářská a měnová unie** – kdy již existuje jednotný trh se společnou měnou a jednotnou měnovou politikou. Bez nižších úrovní nemůže vzniknout. Mezi léty 1957-1993 mělo Společenství za cíl vybudovat Jednotný trh (jak o něm budete mluvit dále).
- **Hospodářská integrace** – všech 5 předcházejících bodů je již harmonizováno, tj. včetně fiskální a hospodářské politiky.

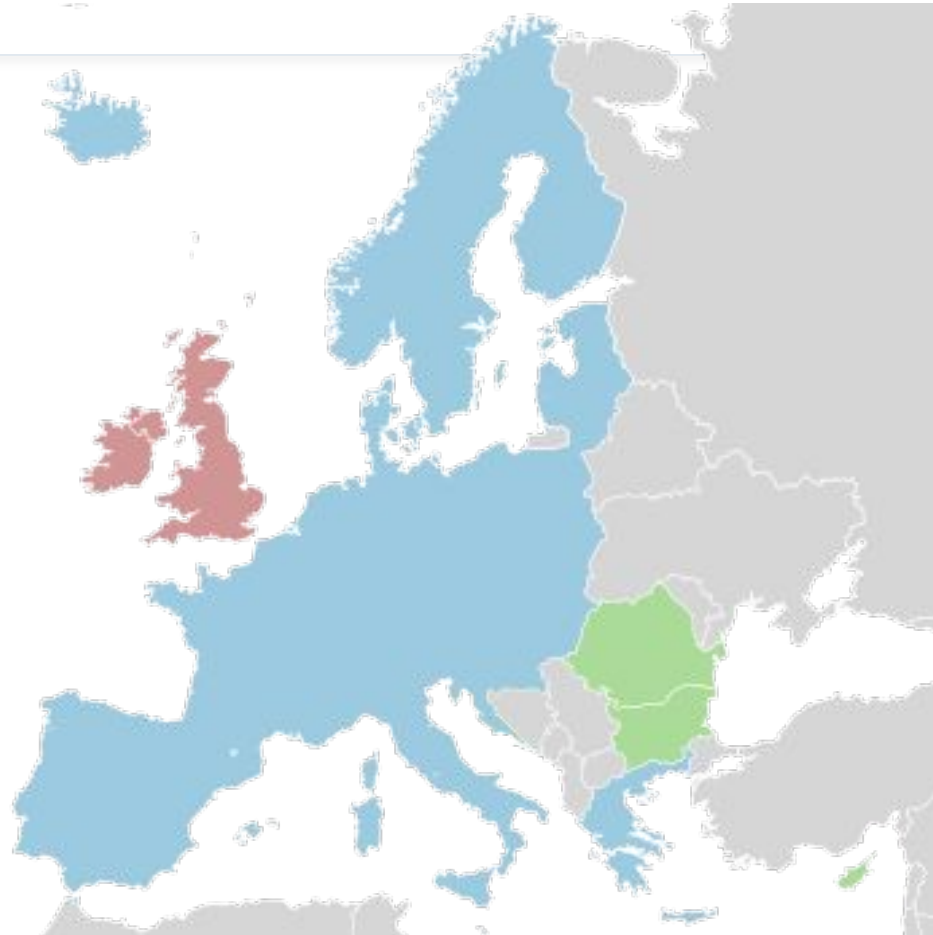
Vnitřní trh a vnitřní bezpečnost EU

- Volný pohyb zboží, služeb, osob a kapitálu
- Vznik od roku 1993
- Schengenský systém od roku 1995

- Vznik nových hrozeb po otevření schengenu
- Nutnost policejní a soudní spolupráce – EUROPOL, EUROJUST

Schengenský systém

- 1985 Schengenská smlouva
- 1990 schengenská prováděcí úmluva
- Postupně se rozšiřoval
- 1997 Itálie
- 1995 Portugalsko, Španělsko
- 1997 Rakousko
- 2000, částečně GB a Irsko, Řecko
- 2001 Finsko, Dánsko Finsko, Švédsko, Island, Norsko
- 2007 Česká republika, Estonsko, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Polsko, Slovensko, Slovinsko
- 2023 Chorvatsko

Schengenský systém

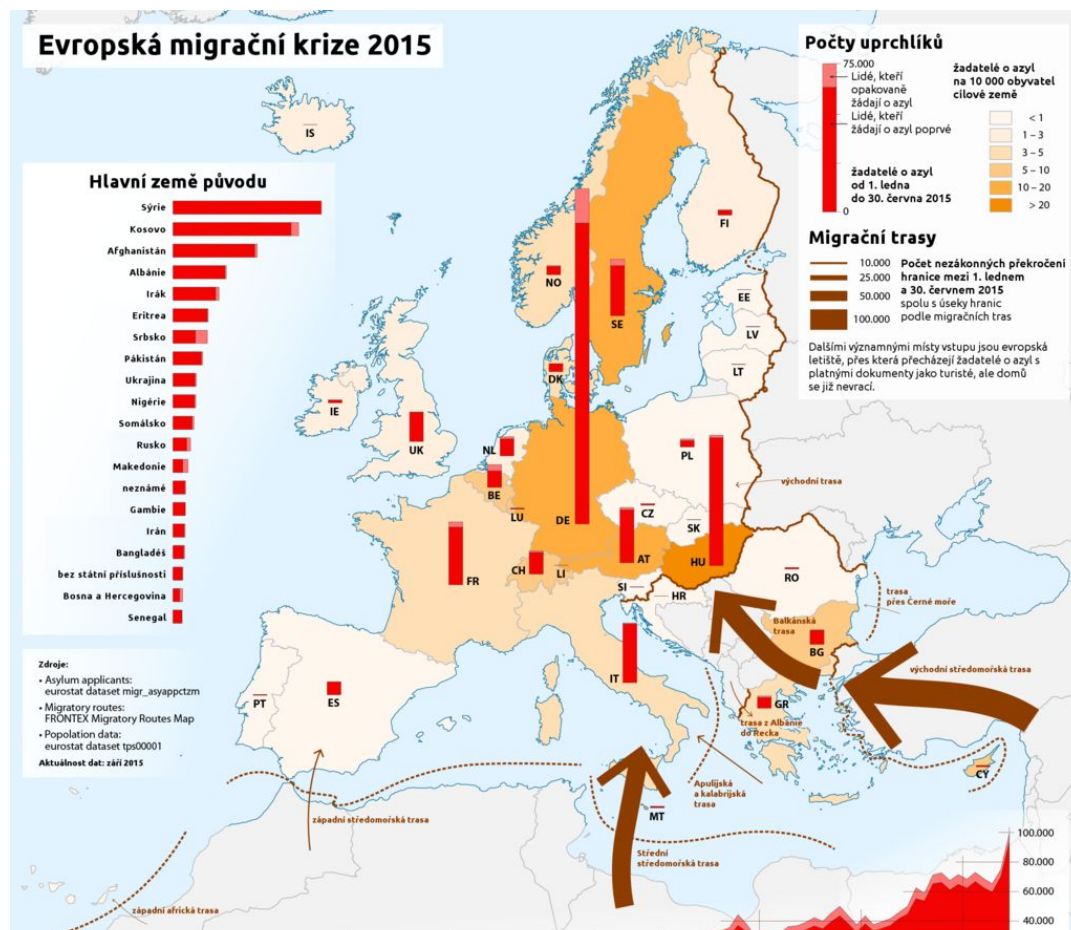
Migrační trasy

- **Trasa přes východní Středomoří**
- **nelegální vstupy do Řecka, na Kypr a do Bulharska**
- Obyvatelé Sýrie
- Dohoda mezi Tureckem a EU o přebírání osob – snížení migračního toku

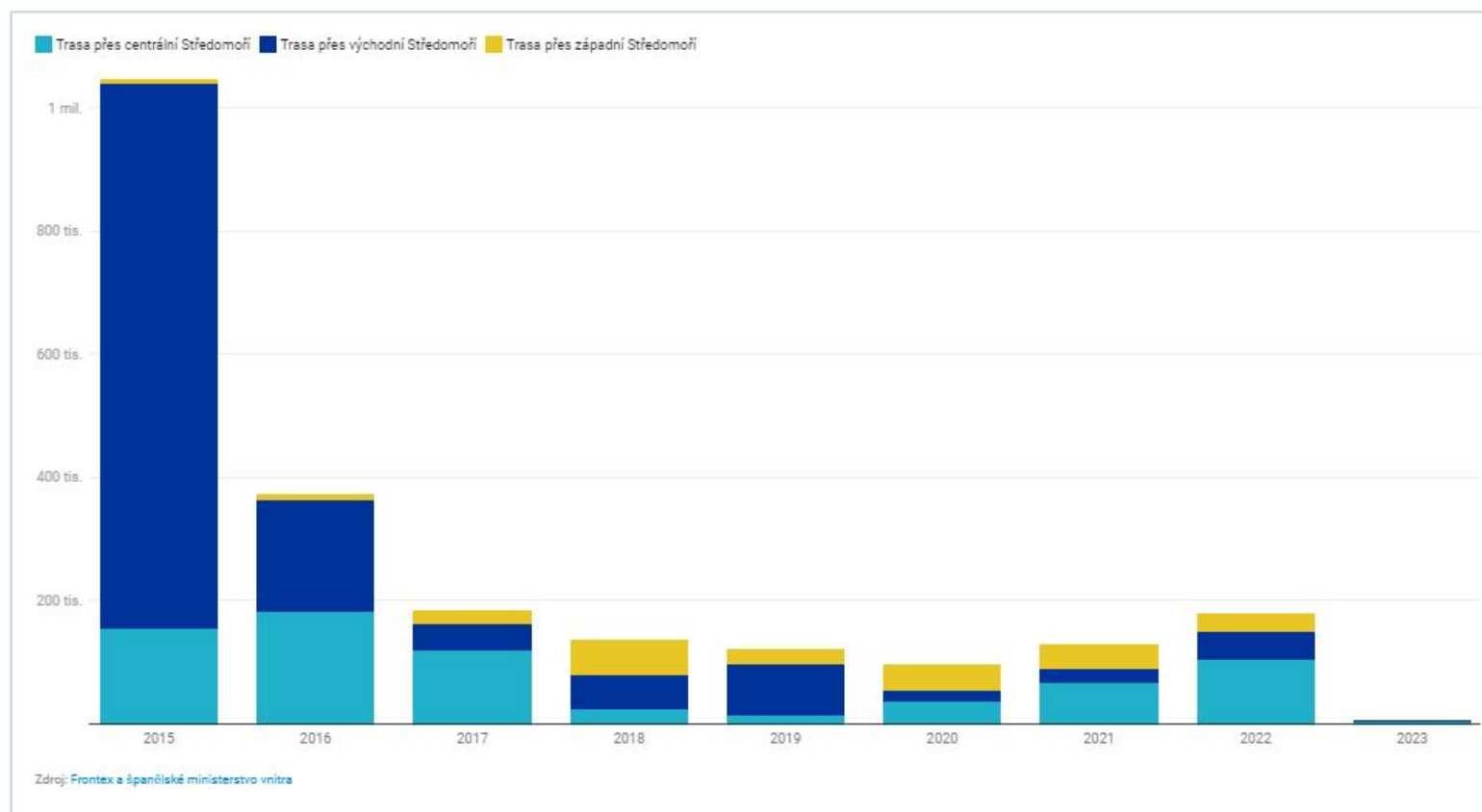
Migrační krize

- 1,9 milionu uprchlíků nelegálně vstoupilo do prostoru EU v roce 2015
- Návratová politika
- Jednání s Tureckem
- Jednání se Západním Balkánem
- Kvóty na uprchlíky
- Stavění plotů

Migrační krize 2015

Migrační toky: trasy přes východní, centrální a západní Středomoří

Trasa přes západní Středomoří

- Směřuje do Španělska
- přes moře na pevninské území Španělska, tak po souši do španělských enkláv Ceuta a Melilla
- využívají migranti z Alžírsko a Maroka Africe.

Trasa přes západní Afriku

- je využívána pro **nelegální vstupy na Kanárské ostrovy** v Atlantském oceánu
- Přicházejí po ní lidé z Maroka, Západní Sahary, Mauritánie, Senegalu a Gambie.
- Počet nelegálních vstupů byl v letech 2020 a 2021 vysoký, v roce 2022 však došlo ke značnému poklesu.

Trasa přes centrální Středomoří

- **nelegální vstupy po moři do Itálie a na Maltu**
- Migranti ze severní Afriky, Blízkého východu, jižní Asie a subsaharské Afriky využívají především Libyi jako zemi tranzitu a následně pokračují na své cestě do Evropy přes Tunisko a Turecko.
- 2019 EU schválila pět nových programů spojených s migrací v severní Africe v celkové hodnotě **61,5 milionu eur**
- programy byly přijaty v rámci **nouzového svěřenského fondu EU pro Afriku**
- Vzhledem k významnému nárůstu migračního tlaku 2022 **akční plán EU pro centrální Středomoří** = cílem je omezit nelegální a nebezpečnou migraci, poskytnout řešení nově vznikajících výzev v oblasti pátrání a záchrany a posílit solidaritu vyváženou odpovědností mezi členskými státy.

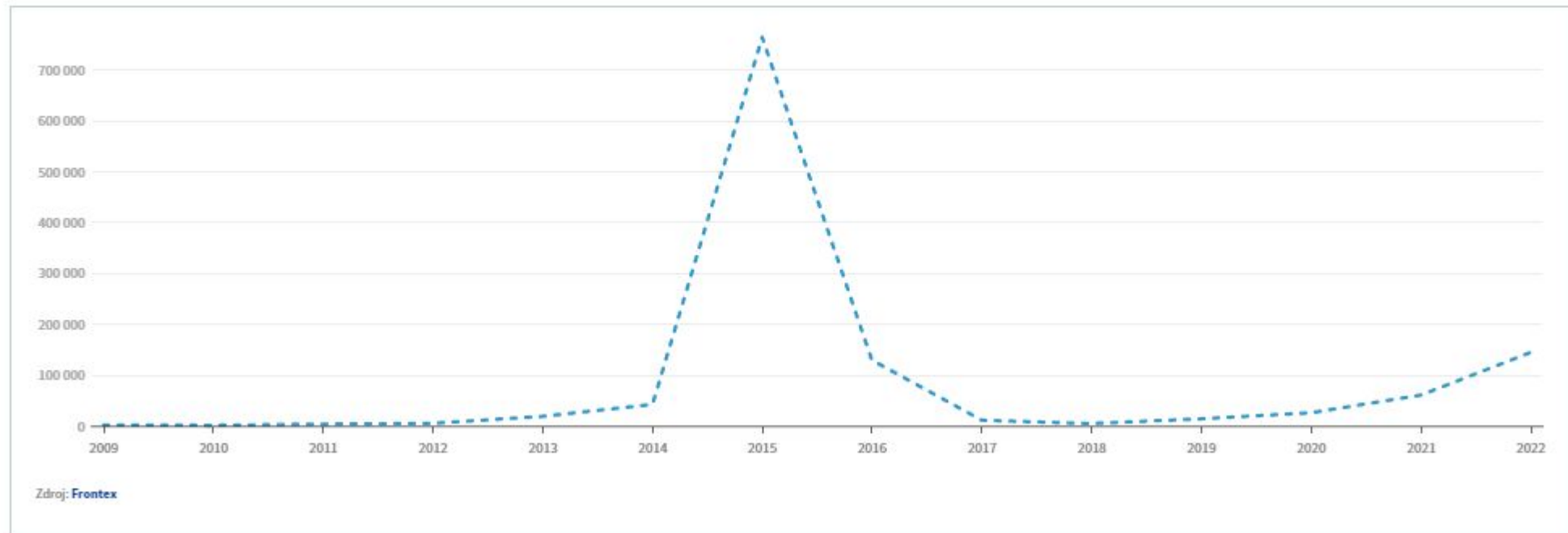
Západobalkánská trasa

- je využívána pro nelegální vstupy do EU (zejména do **Bulharska, Chorvatska, Maďarska a Rumunska**) přes tyto země: Albánii, Bosnu a Hercegovinu, Černou Horu, Kosovo*, Severní Makedonii a Srbsko.
- jedná se o jednu z hlavních migračních cest do Evropy

Západobalkánská trasa

Graf obsahuje údaje od roku 2009 do prosince 2022.

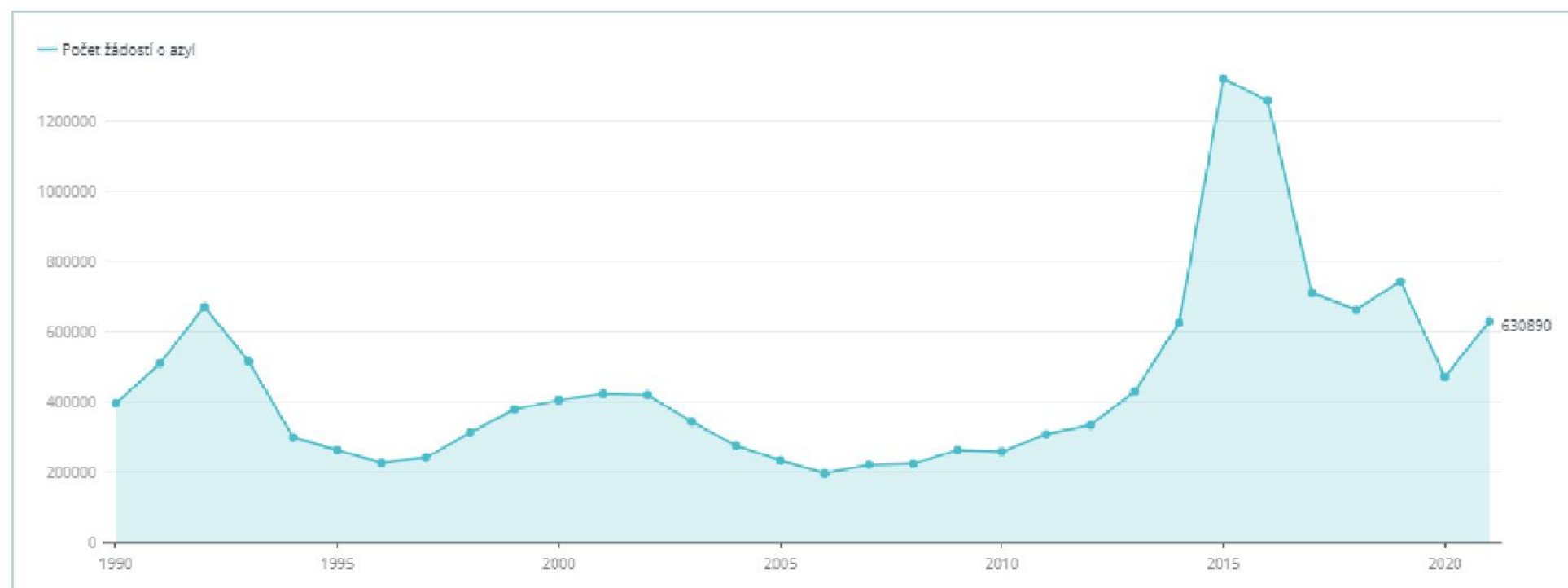
Válka na Ukrajině a migrace

- Dne 4. března 2022 se EU rozhodla zavést **režim dočasné ochrany**, aby zmírnila tlak na vnitrostátní azylové systémy a umožnila vysídleným osobám požívat harmonizovaných práv v celé EU.
- V lednu 2023 požívaly v EU dočasné ochrany 4 miliony ukrajinských uprchlíků.

Žádosti o azyl - vývoj (1990-2021)

Počet žádostí o azyl v EU byl **nejvyšší v letech 2015 a 2016** a poté se snižoval. Mezi lety 2020 a 2021 doslo k 33,5% nárůstu.

Udaje za roky 2020 a 2021 nezahrnují žádosti podané ve Spojeném království (po jeho vystoupení z EU).

Nový pakt o migraci a azylu

- Přijat 2020
- cílem je lépe společně řídit azylovou a migrační politiku v zemích Evropské unie
- Vysvětlující dokument + balík devíti nástrojů
- Pět z nich má povahu nařízení práva EU (regulation) a tři povahu sdělení a jedno povahu pokynů (guidance)
- Cíl řešit problémy spojené s migrací – převaděči, přeplněné uprchlické tábory apod.

Nový pakt o migraci a azylu

- realizovat záchranné operace na moři, konec povinných kvót na přijímání uprchlíků, zajištění prevence kriminalizace organizací a jednotlivců pomáhajících uprchlíkům, rozšíření definice rodinných příslušníků nově zahrnující sourozence, nezávislý monitoring dodržování základních lidských práv na vnějších hranicích či důraz na integraci azylantů.
- Rychlost azylového řízení - například v Řecku byla v roce 2019 průměrná délka zpracování žádosti počítající se jen od předběžné registrace do vydání rozhodnutí soudu prvního stupně 10,3 měsíce

Nový pakt o migraci a azylu

- Malý návrat do země původu
- do své země původu vrátilo pouze 29 % neúspěšných žadatelů o azyl v roce 2019
- Přetížené státy na vnější hranici
- Evropská azylová agentura (jako následovník Evropského podpůrného azylového úřadu EASO) – sledovat azylové systémy členských zemí
- Řízení na hranicích nesmí trvat déle než 12 týdnů (např. v Holandsku dnes trvá 1 rok)
- Děti od 12 let mohou být podrobeny hraničnímu řízení
- Spolupráce s tranzitními státy

EU jako globální aktér

- Největší poskytovatel rozvojové pomoci – cca. 7 mld. ročně
- Sousedská politika
- Realizuje v rámci Společné bezpečnostní a obranné politiky různé druhy misí
  - Pod hlavičkou EU od roku 2003

Mise EU

EU jako aktér

- V EU žije půl miliardy obyvatel
- Generuje 22% světového HDP

Zelená dohoda pro Evropu

- Iniciativa, aby EU byla do roku 2050 klimaticky neutrální
- Snížit emise skleníkových plynů o 55% v roce 2030 ve srovnání s rokem 1990
- transformace evropské ekonomiky tak, aby byla dlouhodobě udržitelná
- Evropa do roku 2050 první klimaticky neutrální kontinent
- Součástí je balíček Fit for 55

strategie

- „Fit for 55“
  - souborem návrhů na revizi právních předpisů týkajících se klimatu, energetiky a dopravy a na zavedení nových legislativních iniciativ s cílem **sladit právní předpisy EU s unijními cíli v oblasti klimatu**
  - od roku 2035 již nebude možné uvádět na trh v EU osobní automobily nebo dodávky se spalovacím motorem.
  - **snížit emise z letadel**
  - zvýšit **do roku 2030** stávající podíl energie z obnovitelných zdrojů na celkové skladbě zdrojů energie o nejméně 32% **na minimálně 40 %**.
- **2021** - nová strategie EU pro přizpůsobení se změně klimatu.
- Strategie o biologické rozmanitosti
- Strategie od zemědělce ke spotřebiteli - současný potravinový systém EU posune směrem k **udržitelnému modelu**.
- Aktualizace průmyslové strategie

- EU zavedla **mechanismus pro spravedlivou transformaci** s cílem poskytnout finanční a technickou podporu regionům, které jsou přechodem na nízkouhlíkové hospodářství nejvíce postiženy
- **Fond pro spravedlivou transformaci (FST)** s celkovým rozpočtem 17,5 miliardy eur
- zmírnění sociálních a ekonomických nákladů vyplývajících z ekologické transformace regionů
- Lesní strategie do roku 2030 – 3 mld euro na nové stromy

Děkuji za pozornost 😊

